

ARVOT JA TAHTO

(Julkaistu aikaisemmin Helsingin Reservin Sanomissa)

Lotta Svärd –järjestön historian ensimmäinen osa on juuri valmistunut Annika Latva-Äijön väitöskirjan muodossa. Tutkimuksessa käsitellään järjestön syntyä ja kehitystä vuoteen 1928 saakka. Lottatoiminta alkoi vapaussodassa järjestäytymättömänä liikkeenä joka vasta hiljalleen muuttui järjestöksi. Latva-Äijö tarkastelee tätä kehitystä sekä mm. lottaliikkeen suhteita suojeluskuntiin ja ympäröivään yhteiskuntaan. Lottien arvopohja oli vahva ja keskeisellä sijalla heidän toiminnassaan. Tärkeä, joskin ei kovin helppolukuinen kirja.

Toisella tavalla tärkeä kirja myös meille reserviläisille on kenttäpiispa Hannu Niskasen ja kenttärovasti Seppo Ahosen toimittama teos Ihmisestä on kysymys. Siinä pohditaan arvojen merkitystä nykyajan maailmassa ja erityisesti sotilaan kannalta. Kirjoittajia ovat Niskasen ja Ahosen lisäksi mm. amiraali Juhani Kaskeala, valtioneuvos Harri Holkeri, ministeri Max Jakobson ja eversti Erkki Nordberg.

Suomalaisten maanpuolustustahto on tunnetusti erittäin voimakas. Sitä mitataan säännöllisesti mm. Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan kyselyllä ja vuonna 2003 myös Pääesikunnan toimesta. Ensimmäisiä tieteellisistä lähtökohdista laadittuja tutkimuksia tästä vaikeasti määriteltävästä asiasta oli silloisen kapteeni Jaakko Valtasen diplomityö Sotakorkeakoulussa vuonna 1954. Asia oli silloin niin arkaluontoinen, että tutkielma säilytettiin pitkään kassakaapissa. MpKK:n Johtamisen laitos on nyt julkaissut Valtasen edelleen pätevän tekstin faksimilena, täydennettynä katsauksella viiden vuosikymmenen aikana tapahtuneesta tutkimuksesta.

Venäjä tutkimuskohteena tuottaa jatkuvasti uutta kirjallisuutta niin meillä Suomessa kuin kaikkialla maailmassa. Professori Timo Vihavaisen toimittama Venäjän kahdet kasvot sisältää monta mielenkiintoista artikkelia joiden yhteisenä nimittäjänä on Venäjä-kuvan merkitys suomalaisen identiteetin rakentamisessa. Tämän palstan lukijoita kiinnostanee mm. professori Max Engmanin artikkeli Jääkäreitä ja tsaarinupseereita. Siinä vertaillaan Suomen tilannetta mm. Puolaan ja Tshekkoslovakiaan, joissa kummassakin ensimmäisen maailmansodan päättyessä oli sekä aikaisemman hallitsijan upseereita että ulkomailta sotilaskoulutuksen saaneita, yleensä nuoria sotilaita. Sotilas- ja poliittisten asioiden lisäksi kirjassa käsitellään myös kulttuurielämää.

Suomalaisten toimintaa jatkosodan aikana Itä-Karjalassa on käsitelty monessa kirjassa. Kirjailija Marja-Leena Mikkola on haastatellut lukuisia venäläisiä, jotka olivat lapsena suomalaisten siirtolaisilla. Heidän kertomuksistaan hän on koonnut kirjan Menetetty lapsuus. Tämä on varmaankin aihepiiri, joka vielä kaipaa tutkimusta. Mikkolan kirja kuuluu kuitenkin lähinnä samaan kategoriaan kuin Elina Sanan kirja ihmisluovutuksista Saksaan.

Näin kesän kynnyksellä ruoka ja matkailu ovat ajankohtaisia asioita. Vaikka ei itse kokkaisikaan, Villa Lanten Ystävät ry:n toimesta julkaistu Herkullista historiaa on

poikkeuksellisen mielenkiintoinen ja upea (ruoka-)kulttuurihistoriallinen kirja. Lukijaa tutustutetaan muinaisen Rooman resepteihin ja ruokailutapoihin, paljastetaan miten paavien "hovissa" syötiin, kerrotaan Italian juustoista, viineistä ja jälkiruoista sekä monista muista gastronomisesta asiasta. Kaskut ja tarinat värittävät kerrontaa jota kaunis kuvitus vielä täydentää.

Eteläisestä naapuristamme Virosta moni tuntee lähinnä vain Tallinnan. Virossa on kuitenkin pääkaupungin lisäksi todella paljon muitakin mielenkiintoisia tutustumiskohteita. Tiiviin tietopakettien tarjoaa pieni kirja Autolla Viroon. Kirjasessa esitellään neljä Tallinnasta lähtevää reittiä ja annetaan paljon hyviä vinkkejä omatoimimatkailijoille. Autovakuutusasiat kannattaa selvittää oman vakuutusyhtiön kanssa ennen matkalle lähtöä.

Markus Anaja

Annika Latva-Äijö, Lotta Svärdin synty. Järjestö, armeija, naiseus 1918 – 1928. Otava, Helsinki 2004. 343 sivua, kuvitettu.

Hannu Niskanen & Seppo Ahonen (toim.), Ihmisestä on kysymys. Arvot väkivallan maailmassa. Puolustusvoimien kirkollinen työ & kirjapaja, Helsinki 2004. 192 sivua.

Aki-Mauri Huhtinen & Risto Sinkko (toim.), Maanpuolustustahto tutkimuskohteena – Kylmästä sodasta informaatioisotaan. Maanpuolustuskorkeakoulun Johtamisen laitos, Helsinki 2004.

Timo Vihavainen (toim.), Venäjän kahdet kasvot. Venäjä-kuva suomalaisen identiteetin rakennuskivenä. Edita, Helsinki 2004. 472 sivua.

Marja-Leena Mikkola, Menetetty lapsuus. Suomalaismiehittäjien vankeudessa 1941 – 44. Tammi, Helsinki 2004. 341 sivua, karttoja.

Andreo Larsen, Liisa Savunen & Risto Valjus (toim.), Herkullista historiaa. Kulttuurisia makupaloja Italian keittiöstä kautta aikain. Werner Söderström, Helsinki 2004. 296 sivua, runsas värikuvitus.

Juune Holvandus & Väinö Silm, Autolla Viroon. Opas omatoimimatkailijoille. Otava, Helsinki 2004. 63 sivua, kuvitettu.